

משנה שביעית פרק י

Mishnah Shevi'it, chapter 10

(1) [The] *shemittah* [year] cancels loans (see Deuteronomy 15:2), whether or not it is recorded by document [one may have thought that, since a recorded loan is secured by a lien on property, it should not be subject to *shemittah* cancellation, being similar to one who lends on collateral (see following Mishnah); however, since it still requires collection, it is cancelled]; but it does not cancel store credit [being more similar to a way of doing business, rather than a loan]. If, however, [the shopkeeper had calculated the total of several purchases], it had been [in effect,] converted into a loan, then it is cancelled. Rabbi Yehudah says: The former debt is always cancelled [when the next credit purchase is transacted, since it is not proper business procedure to purchase on credit before the previous balance had been paid; thus, when the shopkeeper extends further credit, the old balance is converted into a loan; the *halachah* does not follow Rabbi Yehudah]. The wage of a hired worker is not cancelled, but if it had been converted into a loan, it is cancelled. Rabbi Yose says: The [payment for] any work that must stop with *shemittah* [such as pruning, plowing, sowing, etc.], is [converted to a loan and thus, is] cancelled; but, if it

רבנו עובדיה מברטנורא

א שביעית משמטת את המלוה. המלוה את חברו ועברו עליו שביעית אחר ההלוואה, אינו יכול לתבוע הלוואתו מחבירו, דכתיב (דברים טו) שמוט כל בעל משה ידו: **בשטר.** שכתב לו שטר באחריות נכסים, ושעבר קרקעות על המלוה, דמחויי כמי שמשכן קרקעות אצלו, אף על פי כן שביעית משמטתו: **הקפת החנות.** שקנה ממנו באמנה: **אינה משמטת.** דאין זה חוב ואין זו דרך מלוה: **ואם עשאה מלוה.** שחשב עם הקונה וזקפן עליו במלוה: **הראשון הראשון משמט.** אם לקח באמנה פעם ראשונה מן החנות וחזר ולקח שניה, הראשונה נעשית מלוה ומשמטת, ולא השניה. חזר ולקח שלישית ראשונה ושניה נעשו מלוות ושביעית משמטתן, ולא השלישית, וכן לעולם, האחרונה אין שביעית משמטתה וכל האחרות שביעית משמטתן, הואיל והיה ראוי שיתן מעות הראשונה קודם שיקח השניה בהקפה ולא נתן, נעשית ראשונה מלוה וכן לעולם. ואין הלכה כר' יהודה: **כל מלאכה שפוסקת בשביעית.** אם שכר שכיר זה ממלאכות הפוסקות בשביעית כלומר, ממלאכות שאסור לעשותן בשביעית, כגון חרישה וקצירה ועבודת קרקע, נעשה שכר זה בשביעית כמלוה ושביעית משמטתו. ואם לא, ששכר זה שחייב לו היה משאר מלאכות שאין אסורות בשביעית, לא נעשה

need not stop with *shemittah*, then, it is not cancelled [the *halachah* does not follow Rabbi Yose].

(2) One who slaughters a cow and divides it up [among those who had agreed to purchase portions of the animal] on Rosh HaShanah [of the

eighth year]: If the month had been intercalated, [i.e., the preceding month of Elul, had been declared by Sanhedrin as possessing thirty, rather than twenty-nine days; thus, the first day of Rosh HaShanah was the thirtieth day of Elul and therefore, also the last day of the *shemittah*. Consequently, the debt incurred by those purchasing shares in the animal was on the last day of the seventh year which has now carried into the eighth year and] is cancelled; but, if it had not been intercalated [thus, Rosh HaShanah was, in fact, the first day of the eighth year], it is not cancelled. [Penalties for] rape, seduction, and libel [before the perpetrators are brought to court are not considered collectable loans, and are therefore, not cancelled, since one who confesses is exempted from the fine], and any other financial obligations arising from court decree, are not cancelled [once a court decree is written the obligation is as good as collected]. One whose loan is secured by collateral, and one who hands over his loan documents to a court, [his loan] is not cancelled [by *shemittah*. The verse states: "And this is the manner of the release; every creditor must release his hand; that which he lent his friend he must not exact from his friend" (Deuteronomy 15:3). The Sifri deduces from here, that, that which is already in his hand and a loan which is in the hand of Bet din is not released or cancelled].

רבנו עובדיה מברטנורא

כמלוא ואין שביעית משמתו. ואין הלכה כר' יוסי: **ב השוחט את הפרה**. בשנה שביעית וחלקה ביום ראשון של שני ימים טובים של ראש השנה, אם היה אלול מעובר, נמצא דיום ראשון שנתחלקה היה חול והיה יום אחרון של אלול של שנה השביעית, ושביעית משמתת בסופה דכתיב (שם) מקץ שבע שנים תעשה שמיטה: **האונס והמפתה**. שנותנים חמשים שקל: **והמוציא שם רע**. שנותן מאה: **וכל מעשה בית דין**. ממון שכתבו עליו פסק דין חייב אתה ליתן לו: **אין משמטין**. שכיון שפסקו בית דין על הממון כגבוי דמי וכאילו הגיע לידו: **המלוה על המשכון**. דכתיב (דברים טו) ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידך, פרט לזה שיש לאחיק בידך: **והמוסר שטרותיו לבית דין**: דכתיב ואשר יהיה לך את אחיק, פרט למוסר שטרותיו לבית דין, שבית דין יש להם זה החוב אצל אחיו:

(3) [A loan secured by] a *prosbul* [the next Mishnah explains the term] is not cancelled [by *shemittah*. This was one of the things instituted by Hillel HaZakan; for when he saw that people were refraining from lending to one another, and were transgressing that which is written in the Torah, “Guard yourself, lest there be in your heart an unfaithful thought, saying, The seventh year, the year of the release has approached and you will be miserly with your needy brother and you will not give him; (Deuteronomy 15:9).”] Hillel then instituted the *prosbul*. [It should be noted that, at the time of Hillel, since the laws regarding the return of properties during *Yoveil* were no longer in force, the laws regarding the cancellation of loans of *shemittah* were also not in effect, as according to this opinion (see Gittin 36b), one was dependent on the other. However, the Rabbis reinstated the laws of *shemittah*, so Hillel was not circumventing Biblical law].

(4) This is the body [and essence] of the *prosbul*: I declare before you, so-and-so, the judges of such and such a place, that any debt that I have outstanding, I may collect it whenever I wish. And the judges [may act as witnesses and] sign at the bottom [of the *prosbul* document] or the witnesses [sign on the bottom. The effect of the *prosbul* document was that the debt was handed over to Bet Din and tantamount to having been collected before the advent of *shemittah*].

(5) A pre-dated *prosbul* is legal [for the harm done by this is only to the lender himself; should he lend any money after writing the *prosbul*, the *prosbul* will

רבנו עובדיה מברטנורא

ג פרוזבול. פרוז תקנה, בול עשירים, דכתיב (ויקרא טו) ושברתי את גאון עוזכם, ואמר רב יוסף אלו בולאות שביהודה, תקנה לעשירים שלא יעברו על השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל, ותקנה לעניים שימצאו מי שילוח להם. והשמטת כספים בזמן הזה דרבנן, דכתיב (דברים טו) וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו, בשתי שמטות הכתוב מדבר, אחת שמיטת קרקעות ואחת שמיטת כספים, בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים, ובזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים, ורבנן הוא דתקינן שמיטת כספים בזמן הזה, ומשום הכי היה כח ביד הלל לתקן פרוזבול להפקיע דיין השמיטה, הואיל ואין שמיטת כספים בזמן הזה אלא מדברי סופרים: **ד זהו גופו של פרוזבול.** עיקרו ושרשו: **והדיינים חותמים למטה או העדים.** להכי קתני הדיינים או העדים, ללמדך שיכול העד להיות דיין או הדיין עד, דבררבנן עד נעשה דיין, ופרוזבול דרבנן הוא: **ה פרוזבול המוקדם.** שזמנו

ג פרוזבול, אינו משמט. זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הקן, כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה (דברים טו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו', התקין הלל פרוזבול: **ד זהו גופו של פרוזבול:** מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני הדיינים שבמקום פלוני, שכל חוב שיש לי, שאגבנו כל זמן שארצה. והדיינים חותמין למטה, או העדים: **ה פרוזבול המוקדם, כשר.** והמאחר, פסול.

have no effect on the claim of the loan]; if post-dated, it is illegal [as all the debts contracted in the interim, will be claimed during the seventh year, contrary to the law, which limits the *prosbul* to loans made before it had been drawn up]. Pre-dated loan

documents are not valid [since written loan documents also serve to secure liens on the debtor's property, he will be claiming property which the debtor had sold before the actual transaction of the debt, illegally], but those post-dated are valid [for the lender will only be harming himself, since he will not be entitled to claim any property other than from the time specified in the document]. If one borrows from five people, a *prosbul* must be made for each [creditor]; but if five borrow from one person [since there is only one lender], he writes only one *prosbul* for all [his outstanding loans].

(6) A *prosbul* is written only for [a debt secured by] land [since land cannot be hidden, therefore when one hands over a debt to the court secured by land, it is considered as if it had been collected]; and if [the debtor] has none, then [the creditor] can give him title to a share, however small, of his own field [i.e., property of little value is sufficient for writing a *prosbul* on a large debt]. If he

רבנו עובדיה מברטנורא

מוקדם שנכתב בכסליו וזמנו הכתוב בתוכו מתשרי קודם, כשר, מפני שהורע כוחו של מלוה בכך דפרחובול אינו מועיל אלא להלוואות שלפניו דמשנמסרו לבית דין הרי הן כגבויות ושוב אין משמיטות, הלכך הלוואות הבאות אחריו שלא נמסרו לבית דין משמיטות, נמצא דמפסיד במה שהקדים זמנו. אבל פרוחבול המאוחר פסול, שאיחר זמנו והוא הלוה בינתיים ובשמוציא פרוחבול זה ורואים בית דין הזמן, סבורים שאותן הלוואות קדמו לפרחובול, ונמצא גובה שלא כדין: **שטרי חוב המוקדמים פסולים.** כגון דקאי בניסן וכתב בשטר זמן תשרי שלפניו פסולים משום דגובה שלא כדין מן הלקוחות שבין תשרי לניסן, וקניניהו רבנן דלא ליגבו בשטר זה מן הלקוחות כלל ואפילו מניסן ולהלן, גזירה שמא יגבה מאותן שבין תשרי לניסן שלא כדין. ומיהו לא הוי השטר פסול מחמת שהעדים שחתמו בו הוו רשעים שחתמו על שטר מוקדם בשקר, דמצו העדים למימר אנחנו על עיקר המלוה חתמנו ולא על הזמן שלא באנו להעיד שנכתב ונחתם בימנו. **והמאוחרים כשרים.** דהורע כחו של מלוה שאינו טורף לקוחות אלא מזמן שכתוב בשטר: **כותבין פרוחבול לכל אחד ואחד.** שכל מלוה ומלוה צריך שימסור שטרותיו לבית דין ויכתוב לו פרוחבול, הלכך כשחמשה לוין מאחד אינו כותב אלא פרוחבול אחד, שאין כאן אלא מלוה אחד, ואף על פי שהלוין מרובין, כשיהיה למלוה פרוחבול אחד על כולן דיו: **ו אלא על הקרקע.** אלא אם כן יש לו קרקע ללוה, שאז חשוב החוב כגבוי ביד בית דין ולא קרינא ביה לא יגוש: **אם אין לו.** ללוה, ומלוה יש לו, מזכה לו מלוה ללוה

had land pledged [as security] in town [for another debt], a *prosbul* may be written based on it. Rabbi Hutzpit says: A *prosbul* may be written for a man based on the property of his wife [where the husband enjoys usufructuary rights], or for orphans [where the guardian borrowed money on behalf of the orphans] on the

ממשכנת בעיר, כותבין עליה פרוזבול. רבי חצפית אומר, כותבין לאיש על נכסי אשתו, וליתומים על נכסי אפטרופין: ז פורת דבורים, רבי אליעזר אומר, הרי היא כקרקע, וכותבין עליה פרוזבול, ואינה מקבלת טמאה במקומה, והרודה ממנה בשבת חיב. וחכמים אומרים אינה כקרקע, ואין כותבין עליה פרוזבול, ומקבלת טמאה

security of property belonging to their guardians. [Though the *prosbul* was a Rabbinical enactment, they only enacted it where it would not appear as though totally contradicting a Biblical injunction. Thus even a loan which had as much as a semblance of being backed by land was approved to be handed over to the court and was deemed collected by the writing of the *prosbul*].

(7) [Regarding] a bee-hive [that is lying on the ground, which is not cemented in place], Rabbi Eliezer says: It is considered land; and [thus] a *prosbul* may be written based on it [as security], and it is not susceptible to impurity while it remains in its place [just as land is not susceptible to impurity], and one who detaches [honey] from it on Shabbat is liable. The Sages, however, say: It is not considered land, [therefore] a *prosbul* may not be written based on it, it does contract impurity while in its place, and one who detaches honey from it on

רבנו עובדיה מברטנורא

בתוך שדהו קרקע כל דהו, וכותבים עליו פרוזבול ואפילו החוב מאה מנה, משום דקרקע כל שהוא ראויה לגבות בה כל חובו כגון דגבי והדר גבי עד דמשלים כל חובו: היתה לו. ללוה שדה ממושכנת בעיר בין שאחרים משכנו אותה לו, בין שמשכן הוא לאחרים, כותבים פרוזבול: כותבין לאיש על נכסי אשתו. כגון קרקע של נכסי מלוג שהוא אוכל פירות: על נכסי אפטרופין. שלוין לצורך היתומים והיתומים אין להם קרקע: ז כוורת דבורים וכו'. כשהיא מחוברת בטיט הכל מודים שהיא כקרקע לכל דבר, ואם היתה מונחת על גבי יתדות הכל מודים שהיא כמטלטלים ואינה כקרקע, לא נחלקו אלא שמונחת על גב קרקע ואינה מחוברת בטיט: ר' אליעזר אומר הרי היא כקרקע. ונקנית בכסף בשטר ובחוקה כקרקע, וכותבין עליה פרוזבול. אם יש ללוה כוורת כאילו היה לו קרקע: ואינה מקבלת טומאה. כדרך שהקרקע המחובר אינו מקבל טומאה: והרודה. מחלות דבש שבתוכה בשבת, חייב חטאת, כתולש דבר ממקום חבורו, דכתיב (שמואל א יד) ויטבול אותה ביערת הדבש, וכי מה ענין יער אצל דבש, אלא, מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת, אף דבש הרודה

Shabbat is exempt from any liability. [All agree, where the bee-hive is cemented to the ground, it is considered land, and where it was suspended on pegs, all agree that it is not considered land].

(8) If one returns a debt during the *shemittah* year, he [the creditor] must say to him: I release [the debt]; if he says: Even so [I insist], he may accept it from him, [the reason being] because

it states: “And this is the [דבר —] word of the release” (Deuteronomy 15:2), [דבר being translated, literally, as **word**; as long as the creditor states that he releases the debt he has thereby fulfilled his obligation]. So, too, when [an involuntary] murderer went into exile to a city of refuge, and the residents of the city would want to honor him, he must say to them: I am a murderer. If they say: Even so [we wish to honor you], he may then accept [the honor] from them, because it states: “And this is the [דבר —] word of the killer,” [דבר being translated as **word**; as long as he states this he has, thereby, fulfilled his obligation].

(9) If one [insists and] repays his debts in the *shemittah* year, the Sages are pleased with him. If one borrows from a convert whose sons had converted with him [i.e., those sons fathered before his conversion], he need not repay the sons [since converts are considered newly born and are thus, not legal heirs]. Nevertheless [in the case where the father had no other sons after his conversion], if he returns [the debt to his sons], the Sages are pleased with him. All movable

רבנו עובדיה מברטנורא

ממנו בשבת חייב חטאת. ואין הלכה כר' אליעזר: ה המחזיר חוב בשביעית. בסוף שביעית דהיינו בשמיטתה, שאין שביעית משמטת אלא בסופה שנאמר (דברים טו) מקץ שבע שנים: אמר לו אף על פי כן. אמר לו הלוה אף על פי כן אני רוצה לפרוע לך: יקבל ממנו. ולא עוד אלא שמותר לו שתהא ידו פשוטה לקבל בשעה שאומר לו משמט אני. שנאמר וזה דבר השמטה. כלומר דיבור בעלמא שמוציא מפיו שהוא משמט דיו, ובדיבור ראשון שאמר משמט אני סגי, ואין צריך שיאמר וישנה שנאמר וזה דבר, אין לך אלא דיבור ראשון, וכן וזה דבר הרוצח: ט המחזיר חוב בשביעית. לוח שאמר למלוה אף על פי כן ומחזיר לו מעותיו, רוח חכמים נוחה הימנו: לא יחזיר לבניו, אינו חייב להחזיר לבניו אם מת הגר: אם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו. ודוקא לבניו שנתגיירו עמו, משום

במקומה, והרודה ממנה בשבת, פטור: ח המחזיר חוב בשביעית, יאמר לו משמט אני. אמר לו, אף על פי כן, יקבל ממנו, שנאמר (דברים טו) וזה דבר השמטה. פיוצא בו, רוצח שגלה לעיר מקלטו ורצו אנשי העיר לכבדו, יאמר להם רוצח אני. אמרו לו אף על פי כן, יקבל מהם, שנאמר (שם ט) וזה דבר הרוצח: ט המחזיר חוב בשביעית, רוח חכמים נוחה הימנו. הלוה מן הגר שנתגיירו בניו עמו, לא יחזיר לבניו. ואם החזיר, רוח

objects are acquired [only] by the act of *mashikkah* [— pulling or drawing the object towards oneself thus obligating oneself to the purchase]; but

whoever [has agreed to a purchase and has not yet made *mashikkah*, nevertheless,] fulfills his word, the Sages are pleased with him.

חֲכָמִים נִוְחָה הַיָּמְנוּ. כָּל הַמְטַלְטֵלִין, נִקְנִין
בְּמַשִּׁיכָה. וְכָל הַמְקִים אֶת דְּבָרוֹ, רוּחַ חֲכָמִים
נִוְחָה הַיָּמְנוּ:

רבנו עובדיה מברטנורה

דנכרי יורש את אביו מן התורה דכתיב (דברים ג) כי ירושה לעשיו נתתי את הר שעיר, ואם לא יחזיר לבניו יש לחוש שמא יחזרו לסורם שיאמרו אם היו נכרים היו יורשים אביהם והיו צריכין להחזיר להם. אבל אם היתה הורתם שלא בקדושה ולידתם בקדושה דמעולם לא ירשו את אביהם מן התורה, ולא היתה ירושה זו ראויה להם לעולם, אין לחוש בזה שמא יחזרו לסורם, והמחזיר להם אין רוח חכמים נוחה הימנו: **כל המטלטלין נקנין במשיכה**. וכל זמן שלא משך יכול כל אחד מהם לחזור בו, ואף על פי שנתן המעות אין המעות קונות עד שימשוך החפץ הנקנה, ואף על פי כן המקיים את דבריו ואינו חוזר בו ואפילו לא משך, רוח חכמים נוחה הימנו, דהכי תניא, איפת צדק והין צדק ויקרא (ט) שיהא לאו שלך צדק והין שלך צדק: